

Bureauonderzoek Archeologie

Plangebied
Didamseweg 30 te Wehl
Gemeente Doetinchem

Concept

Opdrachtgever

De heer W. Bekke
BJZ.nu
Twentepoort Oost 16A 7609 RG Almelo
E: info@bjz.nu
T: 0546 – 45 44 66

Projectnummer

20120278

Kenmerk

EKU/DIR/HAMA/20120278

Eindredactie/kwaliteitscontrole

Paraaf

Datum

Drs. E.E.A.van der Kuijl

15-5-2012

Hamaland Advies Vof, Ambachtsweg 9b, 7021 BT Zelhem, t. 06-51873933

Project : Bureauonderzoek Archeologie Plangebied Didamseweg 30 Wehl, gem. Doetinchem
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/20120278

Colofon

Opdrachtgever	De heer W. Bekke van BJZ.nu te Almelo
Project	Bureauonderzoek Archeologie Plangebied Didamseweg 30 te Wehl gem. Doetinchem
Projectnummer	20120278
Titel	Bureauonderzoek Archeologie Plangebied Didamseweg 30 te Wehl gem. Doetinchem
Datum en versie	23-5-2012 versie 1.1
Redactie	Drs. E. van der Kuijl – Hamaland Advies
<i>Afbeelding voorzijde:</i>	<i>Satellietfoto van het plangebied. Bron: Google maps.</i>

Inhoud

1.	Inleiding.....	4
1.1	Inleiding en onderzoekskader	4
1.2	Doel en vraagstelling van het bureauonderzoek.....	4
1.3	Werkwijze	5
1.4	Beleidskaders.....	5
1.5	Administratieve gegevens	8
2	Bureauonderzoek en verwachtingsmodel.....	9
2.1	Landschapsgenese	9
2.2	Historische ontwikkeling plangebied en Wehl.....	11
2.3	Archeologische waarden.....	15
2.4	Archeologisch verwachtingsmodel.....	18
3	Conclusie en aanbeveling.....	20
	Gebruikte literatuur.....	21
	BIJLAGEN	23

1. Inleiding

1.1 Inleiding en onderzoekskader

Hamaland Advies heeft in opdracht van BJZ.nu te Almelo een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Didamseweg 30 te Wehl, gemeente Doetinchem. De aanleiding voor het onderzoek is de geplande nieuwbouw voor een zorginstelling met een omvang van 7.100 m². (zie bijlage 1).

Het plangebied ligt aan de westelijke rand van Wehl aan de Didamseweg 30 (zie afbeelding 1.) De grondwerkzaamheden kunnen verstorend zijn voor eventueel in de ondergrond aanwezige archeologische waarden. Daarom dient voorafgaand aan deze werkzaamheden archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd te worden. Het uitgevoerde onderzoek bestaat uit een KNA conform bureauonderzoek dat aangevuld wordt met een verkennend inventariserend veldonderzoek (karterende fase).

Het bevoegd gezag, gemeente Doetinchem (mevrouw drs. Y. van Tienen) en diens adviseur, de Regionaal Archeoloog van Regio Achterhoek (drs. M.H.J.M. Kocken), zullen de resultaten van het bureauonderzoek toetsen.

Afbeelding 1: Topografische kaart Wehl met plangebied (bron: Topo kaart 40F 1:25000 1995) Opm. de nieuwe woonwijk aan de zuidzijde is nog niet opgenomen.

1.2 Doel en vraagstelling van het bureauonderzoek

Het doel van het bureauonderzoek is het verkrijgen van inzicht in bekende en te verwachten archeologische waarden in en om het plangebied. Op basis van de verworven informatie wordt een archeologisch verwachtingsmodel voor de onderzoekslocatie opgesteld.

De volgende vragen zullen, indien mogelijk, beantwoord worden:

- Wat is de bodemopbouw en de vermoedelijke intactheid van het bodemprofiel binnen het plangebied?
- Kunnen er archeologische vindplaatsen in het onderzoeksgebied aanwezig zijn?

Het antwoord op deze vragen zal worden verwerkt in een archeologisch verwachtingsmodel voor het plangebied, waarbij aangegeven zal worden of een nader onderzoek door middel van karterende boringen nodig zal zijn of niet.

- Is aanvullend onderzoek door middel van karterende boringen of proefsleuven noodzakelijk?

1.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, 3.2) en bestaat uit de volgende onderdelen:

1. beschrijving van de huidige situatie en de toekomstige situatie (KNA LSO2);
2. beschrijving van de historische situatie en de landschappelijke ontwikkeling (KNA LSO3);
3. beschrijving van de bekende archeologische waarden (KNA LSO4);
4. het opstellen van een archeologisch verwachtingsmodel (KNA LSO5).

Om tot een gefundeerd archeologisch verwachtingsmodel te komen is voor het onderzoek relevant bronnenmateriaal geraadpleegd. Door informatie uit verschillende invalshoeken samen te voegen ontstaat de mogelijkheid dwarsverbanden te leggen tussen de diverse brontypen en aan de hand hiervan een geïntegreerd archeologisch verwachtingsmodel op te stellen. De gegevens voor het bureauonderzoek zijn ontleend aan:

- Archis, het geautomatiseerde archeologische informatiesysteem voor Nederland
- geomorfologisch, geologische, bodemkundig, topografisch en historisch kaartmateriaal;
- Archeologische verwachtings- en advieskaart 2010 kernen Wehl en Gaanderen, gemeente Doetinchem
- archeologische rapporten en publicaties;
- overleg met de Regionaal Archeoloog van Regio Achterhoek, drs. M.H.J.M. Kocken, betreffende de onderzoeksmethodiek.
- Inhoudelijke bijdrage van de heer Alex Koster, gebiedsdeskundige en veldwerkcoördinator van de Archeologische Werkgroep Wehl. Wij zijn hem zeer erkentelijk voor zijn medewerking aan het project.

1.4 Beleidskaders

Rijksbeleid

In 1992 werd in Valetta door de Ministers van Cultuur van de bij de Raad van Europa aangesloten landen het 'Europees Verdrag inzake de bescherming van het Archeologisch Erfgoed', beter bekend onder de naam 'Verdrag van Malta', ondertekend. De Wet op de Archeologische Monumentenzorg is op 1 september 2007 in werking getreden. De nieuwe wet heeft zijn beslag gekregen via een wijziging van de Monumentenwet 1988, aanpassingen in de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) en enkele andere wetten en met de invoering van de Wabo (2010). Met de nieuwe Wet op de Archeologische Monumentenzorg is het accent komen te liggen op het streven naar het behoud en beheer van archeologische waarden in de bodem (in situ) en het beperken van (de noodzaak van) archeologische opgravingen. Uitgangspunt van het nieuwe beleid is tevens het principe 'de verstoorder betaalt'. Bij het voorbereiden van werkzaamheden die het bodemarchief kunnen verstoren (zoals de aanleg van een weg, een nieuwe woonwijk, een bedrijventerrein), dient onderzocht te worden of daardoor archeologische resten verstoord kunnen worden.

Als uit het onderzoek blijkt dat er archeologische waarden aanwezig zijn en deze niet ter plaatse behouden kunnen blijven, dan dient de initiatiefnemer van het werk de kosten te dragen die gepaard gaan met het opgraven en conserveren van de plaats. Met de introductie van de nieuwe wet zijn de kerntaken en bestuurlijke verantwoordelijkheden van gemeenten veranderd. Eén van de belangrijkste consequenties is, dat gemeenten een centrale rol is toegekend in de bescherming van archeologisch erfgoed. In de wet is bepaald, dat gemeenten door inzet van een planologisch instrumentarium het archeologisch belang dienen te waarborgen.

Bescherming van het archeologisch erfgoed kan onder meer vorm krijgen door in bestemmingsplannen regels ter bescherming van bekende en te verwachten archeologische waarden op te nemen. In de regelgeving is vastgelegd dat in het kader van een omgevingsvergunning van de aanvrager geëist kan worden dat hij een rapport overlegt waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein voldoende is vastgesteld. Voor de toetsing van archeologische waarden is een archeologisch bestel ontwikkeld, waarmee de archeologische waarde van een terrein bepaald kan worden door middel van een getrappt systeem van onderzoek. In het kader van het vrijstellingsbesluit volstaat in eerste instantie een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek (IVO-K).

Provinciaal Beleid

Het provinciaal beleid van Gelderland t.a.v. cultuurhistorie en archeologische monumentenzorg is vastgelegd in het Streekplan Gelderland 2005 en Belvoir 3 (provinciaal cultuurhistorisch beleid 2009-2012). In de Kadernota Archeologie 'Investeren in het verleden is werken aan de toekomst' zijn de beleidsvoornemens voor het provinciaal archeologiebeleid van de provincie Gelderland verwoord:

- het beschermen van de (toekomst)waarde van de ondergrond inclusief het aardkundig en archeologisch erfgoed.

Door een toenemende ruimtelijke dynamiek staat er een druk op het gebruik van de ruimte, hierdoor loopt het bodemarchief gevaar. Toch liggen er nog volop kansen om de rijkdom aan cultuurhistorie en bodemschatten een prominente rol te laten spelen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Door de Wet op de archeologische monumentenzorg 1 september 2007 en de Wet ruimtelijke ordening worden daarvoor volop kansen geboden. De provincie wil deze kansen benutten door:

- gebieden aan te wijzen die van bijzonder belang zijn voor de cultuurhistorische identiteit van de provincie;
- gemeenten en waterschappen te ondersteunen bij de vertaling van archeologische belangen in hun ruimtelijke plannen en projecten;
- voor waardevolle gebieden richtlijnen te geven voor verantwoord archeologisch onderzoek.

Het archeologisch beleidskader deelt Gelderland op in drie soorten archeologische gebieden:

- A-gebieden: De Gelderse parels;
- B-gebieden: de ruwe diamanten
- C-gebieden: de rest van Gelderland.

In de A-gebieden stuurt de provincie via onderhandeling en indien mogelijk via samenwerking actief op bescherming, behoud door ontwikkeling en verantwoord onderzoek. In de B-gebieden laat de provincie de verantwoordelijkheid voor bescherming, behoud door ontwikkeling en verantwoord onderzoek in principe over aan de gemeente. De provincie neemt daarbij een stimulerende, faciliterende en adviserende rol in. In de C-gebieden ligt de verantwoordelijkheid voor de archeologie volledig bij de gemeente.

Project : Bureauonderzoek Archeologie Plangebied Didamseweg 30 Wehl, gem. Doetinchem
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/20120278

De gemeente Doetinchem kent de volgende gebieden:

- A8 het gebied Achterhoek rond het natte midden;
- A11 het gebied Liemers;
- B8 het gebied Liemers.

Het plangebied Wehl 2008 valt onder het archeologisch gebied A11 (gebied Liemers)

Gemeentelijk beleid

Gemeente Doetinchem beschikt over eigen archeologiebeleid. Er is een vastgestelde archeologische beleidsadvieskaart. In overleg met de Regionaal Archeoloog is de beleidsadvieskaart gebruikt als toetsingskader voor de archeologische verwachting. Verder zijn de landelijke en provinciale richtlijnen leidend voor het opstellen en toetsen van het onderhavig onderzoek.

1.5 Administratieve gegevens

Tabel 1: Gegevens projectgebied

Provincie	Gelderland
Plaats	Wehl
Gemeente	Doetinchem
Toponiem	Didamseweg 30
Kaartblad	40F
Onderzoeksmelding	51970
Huidig grondgebruik	Bebouwing (bedrijfshal) en erf (tuin, opslag)
Toekomstig grondgebruik	Bebouwing (woonzorg)
Omvang van de ontwikkeling	Ca 7100m ² (0,7 ha)
Bodemtype	bEz23 hoge bruine Enkeerdgrond
Geomorfologie	3K14 Dekzandruggen
Periode	Prehistorie t/m Nieuwe Tijd
Het centrumcoördinaat van het plangebied is: x: 210.979 y: 441.998	
De hoogte van deze centrumcoördinaat bedraagt circa 13,8m + NAP (bron: www.ahn.nl).	

2 Bureauonderzoek en verwachtingsmodel

2.1 Landschapsgenese

Inleiding

Het onderzoeksterrein ligt ten noordwesten van het dorp Wehl aan de Didamseweg 30. Langs deze weg zijn in de 20^e eeuw, door de jaren heen verschillende functies gevestigd, waaronder woningbouw, bedrijvigheid en kleine kantoorvestigingen). Aan de overzijde van het plangebied zijn in aansluiting op de woonwijkontwikkeling van begin 2000, recentelijk een aantal statige herenhuizen gebouwd.

Het perceel is zover te herleiden uit historische bronnen pas na 1960 bebouwd. Deze oorspronkelijke bebouwing is niet meer aanwezig, maar is in de loop vernieuwd tot de huidige bedrijshal.

Geomorfologie en bodemgesteldheid

Het onderzoeksterrein is onderdeel van het oostelijk Zandgebied (Berendsen, H.J.A., 2005, 2008). In het gebied is tijdens de laatste ijstijd (Weichselien, 120.000-11.700 jaar geleden) onder invloed van relatieve droogte in combinatie met een schaars begroeid landschap op grote schaal dekzand afgezet.

Het dekzandrelief bestaat voor het grootste gedeelte uit dekzandruggen en dekzandwelingen. De ruggen zijn vaak duidelijk te zien en kunnen meer dan 1,5 m boven hun omgeving uitsteken. Het dekzandpakket betreft de Formatie van Boxtel, (Laagpakket van Wierden). In dit dekzandpakket is door bodemvorming een podzol ontstaan. Podzolbodems ontstaan door een eeuwenlang proces van uitspoeling en inspoeling in leemarm dekzand. Ten gevolge van het neerslagoverschot in Noordwest-Europa migreren organische en minerale stoffen uit de bovengrond.

In het Holoceen, dat circa 10.000 jaar geleden begon, werd gedurende een warmer en vochtiger wordend klimaat het dekzandrelief door vegetatie vastgelegd.

Het onderzoeksgebied ligt volgens de geomorfologische kaart van Nederland (RGD/Stiboka 1977) op een dekzandrug. Dit wordt bevestigd door de Archeologische Verwachtingen- en advieskaart 2010 van Wehl en Gaanderen, gemeente Doetinchem (dekzandruggen en – koppen met een plaggendek).

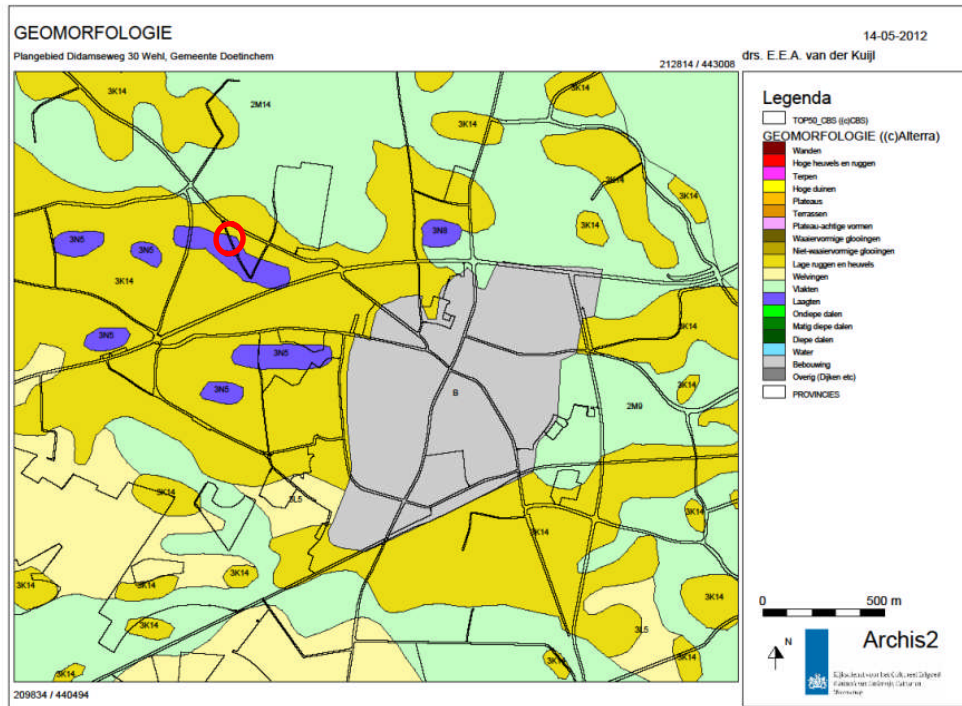
Uit archeologisch oogpunt zijn de hoger gelegen zandgronden een zeer interessante plaats, aangezien deze gronden van oudsher een vestigingsplaats voor mensen geweest is. De bodemkaart geeft aan dat in het onderzoeksgebied hoge bruine enkeerdgronden voorkomen. Eerdgronden zijn gronden met een niet vergraven, humushoudende bovengrond die tussen de 15cm en 50 cm dik is. Deze worden ook wel esdekken genoemd. Een esdek is ontstaan door het eeuwenlang opbrengen van potstalstrooisel op de akker. Deze bemesting bestond hoofdzakelijk uit plaggen die in de stal werden gelegd om de uitwerpselen van het gestalde vee op te vangen. De plaggen werden met de uitwerpselen als mest op de akker gebracht. Op deze wijze kon een akkercomplex op zandgrond gedurende eeuwen jaarlijks opnieuw bebouwd worden zonder dat de bodem uitgeput raakte.

In gebieden met esdekken dient rekening gehouden te worden met een rijk bodemarchief. Aangezien het oorspronkelijke oppervlak vanaf de Middeleeuwen is opgehoogd betekent dit dat de eventueel onderliggende (oudere) archeologische resten meestal goed bewaard zijn gebleven.

De vorming van de esdekken in en rond Wehl gaat terug tot enkele eeuwen voor de 11^e eeuw. Dit wordt gestaafd met diverse veldverkenningen, o.a. tegenover het bewuste perceel, op het Hessenveld, waar op meerdere percelen ijzerslakken, de aardwerksoorten Pingsdorf, Pafrath en Badorf, en Kogelpot aangetroffen is. Ten noorden van het perceel (ten zuiden van de rondweg of Broekhuizerstraat) is met veldverkenningen ook gelijksoortig materiaal aangetroffen.

Op kaarten uit 1735 maakt dit gebied onderdeel uit van de oudere landbouwgronden om Wehl. De gronden meer naar het noorden, de zogenaamde Slagen, zijn jonger, op zijn vroegst eind middeleeuws. Het gaat daar dan ook om de zwaardere, overwegend, kleigronden.

Tegenover het plangebied, iets meer naar het westen, op het Hessenveld, ligt een nederzetting uit de ijzertijd. Deze ligt deels in een van de laagste delen van het terrein. Een fenomeen dat in Wehl en Didam meer wordt aangetroffen. De nog niet bevestigde verwachting is dat rondom het Hessenveld een grafveld ligt. Het in de jaren negentig aangetroffen grafveld komt qua periode niet overeen met de volledige looptijd van de nederzetting die is aangetroffen.

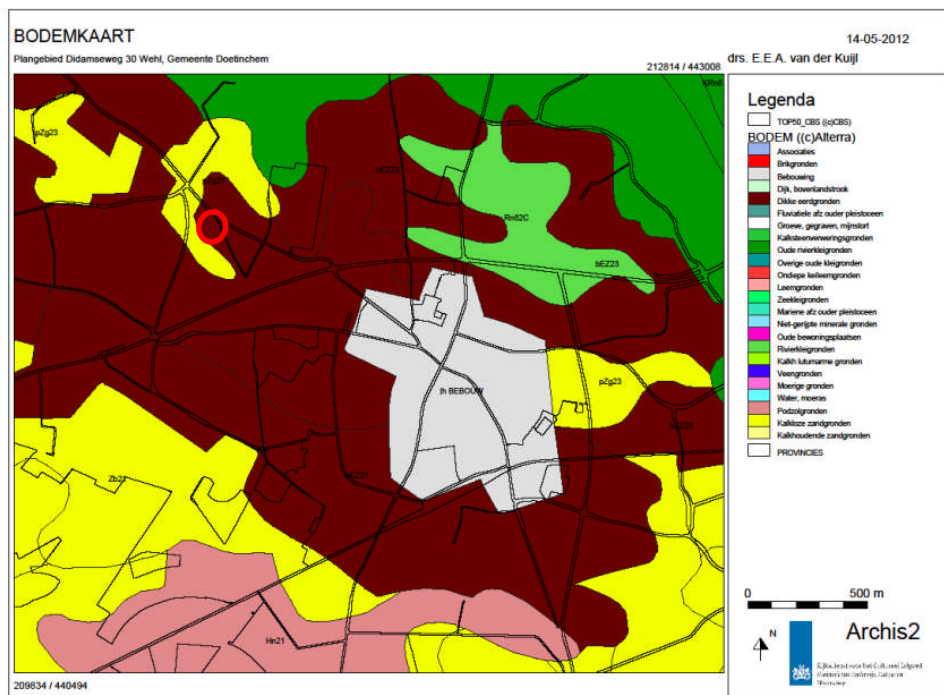
Afbeelding 2: Geomorfologische kaart, situering plangebied binnen het rode kader (bron Archis:

Bodem

Het plangebied is op de bodemkaart getypeerd als hoge bruine eerdgronden (bEZ23) (bron: Archis zie afb. 3). Het moedermateriaal is 3K14 (Dekzandruggen) (bron: Archis, zie afb. 2)

Grondwater

De grondwatertrap is VII met een G.H.G meer dan 80 cm onder het maaiveld en een G.L.G. van meer dan 120 cm.

Afbeelding 3: Bodemkaart met de situering van het plangebied binnen het rode kader (bron Archis)

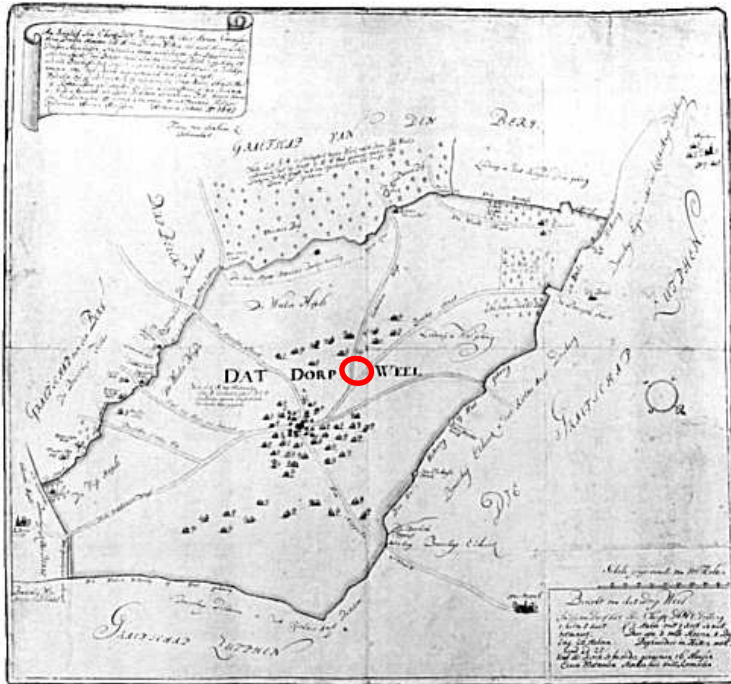
2.2 Historische ontwikkeling plangebied en Wehl

Het plangebied is voorzover uit historische gegevens te achterhalen, pas laat in de 20^e eeuw bebouwd geraakt.

De naam Wehl kwam voor het eerst voor in een akte uit 1200. Tot aan de Franse Tijd was Wehl Duits gebied; sinds 1816 is het Nederlands.

Bodemvondsten, voornamelijk in de laatste 2 decennia van de 20e eeuw, hebben aangetoond dat op de plek van Wehl al heel vroeg sprake is geweest van menselijke bewoning. Zo werden bijvoorbeeld op een akkerland tientallen van vuursteen gemaakte voorwerpen gevonden die afkomstig zijn uit de midden-steentijd (ca. 8300 - 4400 v. Chr.). Uit bodemvondsten in Nieuw-Wehl, (2km n.w. gelegen van plangebied) zoals veel inheems en romeins aardewerk en voorwerpen in de vorm van munten, een mantelspeld en een dobbelsteen, moet hier een nederzetting gelegen hebben die in ieder geval van omstreeks 200 v. Chr. tot ongeveer 600 n. Chr. bewoond is geweest, hetgeen er op zou kunnen wijzen dat ook Wehl toen al als nederzetting bestond. Er zijn in Wehl óók scherven gevonden uit de vóór-karolingische en karolingische tijd (Frankische koningsdynastie van ca. 750-1000 n. Chr.). Overblijfsels van middeleeuwse ijzerwinning in de vorm van "klapperstenen" (de grondstof) en "slakken" (het bijproduct) zijn en worden nog steeds in en rond het dorp aangetroffen. Er zijn er meer muntvondsten gedaan op Wehlse grond. Zo vond bijvoorbeeld in 1894 de dagloner Albert Pierik bij het verbreden van een sloot op zijn erf een Jacobakannetje met vier gouden munten uit de tijd van de Franse koning Philips VI.

Wehl heeft een bijzondere geschiedenis. Vanaf de late middeleeuwen tot nu is het in vele handen geweest die bij hebben gedragen tot het karakter van de plaats.

Afbeelding 4: Historische kaart 1647 (bron: Des Landmeters Trots) met plangebied in rode cirkel (noorden is rechtsonder)

Hoewel betwist door Gelre, maakte Wehl reeds in de eerste helft van de 14e eeuw deel uit van het Hertogdom Kleef. Aanvankelijk vormde het met de eveneens Kleefse gebieden Didam en Beek één geheel. Eerst toen een eeuw later beide laatstgenoemde gebieden aan Bergh kwamen, kreeg Wehl de eigenaardige positie van Enclave. Wehl (katholiek) was geheel door Gelders (protestants) gebied was omgeven.

Tegen het einde van de Tachtigjarige oorlog in 1647 splitste de Kleefse hertog Wehl van het ambt Liemers af en werd het de Heerlijkheid Wehl. Vanaf dat moment kende Wehl weer een eigen gericht. Het hertogelijke Kleefse Huis was in 1619 uitgestorven en de titel 'Hertog van Kleef', inclusief bezittingen en rechten, was overgegaan op de markgraaf van Brandenburg. Dit markgraafschap, tevens keurvorstendom, groeide in 1701 uit tot het koninklijke Pruisen. Eigenlijk was Berlijn daarmee voor Wehl de hoofdstad geworden, maar de meeste aangelegenheden, waarvoor men een hogere overheid nodig had, konden in Kleef (de provincie-hoofdstad) of in Emmerik worden afgedaan.

In 1765 verkocht de koning de Heerlijkheid Wehl aan Cornelis Steengracht. Deze transactie lijkt ingrijpender dan ze voor de inwoners in feite was. De Pruisische koning bleef landsheer en richter Arnold Felderhoff, reeds vanaf 1733 in functie, bleef gewoon op zijn post. Van de familie Steengracht kwamen de 'heerlijke rechten' in 1781 door huwelijk aan de familie Von der Goltz. Toen de gravin Von der Goltz in 1893 was overleden, bestond de heerlijkheid, die de erfgenamen twee jaar later ten verkoop aanboden, uit 373 ha grond, met daarnaast tiend-, grond-, jacht en andere rechten.

In jaar 1806 hoorde Wehl tot het Franse revolutionaire hertogdom, later groothertogdom; Berg. Deze staat had Düsseldorf tot hoofdstad; de naam Berg houdt verband met het aldaar gelegen 'Bergische Land' en staat geheel los van het graafschap Bergh ('s-Heerenberg). In 1808 werd Wehl een gemeente binnen het kanton Emmerik. Na weer twee jaar, eind 1810, vond de rechtstreekse inlijving bij Frankrijk plaats. De nederlaag van Napoleon betekende dat januari 1814 Wehl weer Pruisisch werd. Het Congres van Wenen, besliste in 1815 dat Wehl bij Nederland zou worden gevoegd.

Op 1 juni 1816 werd Wehl uiteindelijk Nederlands grondgebied.

Afbeelding 5: Historische topografische kaart 1890 (bron: Bonneblad 1890)

Op de historische kaart van omstreeks 1647 is het plangebied aangegeven als een landbouwgebied omringd door bebouwing in het noorden, oosten en zuiden (Petersen, 1974). Op de meer betrouwbare (pre-)kadastrale kaarten van Guionneau uit ca. 1735 staat het plangebied ook aangegeven als landbouwareaal, maar hierop is duidelijk te zien dat de eerste bebouwing van het dorp Wehl zich zo'n 200 m ten zuidoosten van het plangebied bevindt (Scheerder, 1984). De ligging van de verspreid aangegeven bebouwing op de 17e-eeuwse kaart moet dan ook niet al te letterlijk worden genomen.

Ten noorden van het plangebied ligt de huidige Doesburgseweg. Uit de beschikbare historische kaarten blijkt dat deze weg al in de 17e eeuw bestond. Vermoedelijk is de weg nog veel ouder. Ook de Didamseweg ten zuiden van het plangebied is een oude toegangsweg naar het dorp Wehl, die al voorkomt op de (pre-)kadastrale kaart van omstreeks 1735. Deze weg liep richting Didam, maar boog op een bepaald moment af, richting en over de Wehlse Heide, oftewel de Oude Koningsweg. De weg naar Didam is een mogelijk latere aftakking, die aan het eind van de middeleeuwen, of iets later, is ontstaan. Het verkeer van en naar Didam zal vermoedelijk langs de diverse oude boerderijen en motte (bewoond door o.a. de verschillende richters in de Liemers) pal langs de hei, meer naar het zuiden hebben gelopen.

De kadastrale kaart van 1811-1832 geeft uitsluitsel over de eigendommen. De percelen zijn na 1832 meerdere malen herkegeld en het oorspronkelijke perceel is niet herkenbaar meer. Aannemelijk is dat het perceel 46 en/of 47 in de periode 1811-1832, het huidige plangebied betreft. (zie afb. 6)

Afbeelding 6: plangebied in rode cirkel aan de weg van Didam naar Wehl (huidige Didamseweg) 1811-1832 (bron: kadastrale kaart 1811-1832)

Wehl had vroeger 4 molens binnen haar dorpsgrenzen. Op pakweg 100m ten oosten van het plangebied, heeft een korenmolen gestaan. Deze molen werd in 1891 opgericht door de Eltense molenaarsknecht Scholten en is na enkele wisselingen van eigenaren in 1958 gesloopt.

Afbeelding 7: De molen van Scholten in 1958 (100m oostelijk van plangebied). Gesloopt in 1958

Ten zuidoosten en zuidwesten direct grenzend aan de molen zijn op oude kaarten aan de Didamseweg vanaf 1908 panden gevestigd.

Op basis van bestudering van historisch kaartmateriaal is te herleiden dat het plangebied zelf tot circa 1960 onbebouwd is geweest en in gebruik was als bouwland/weiland. Aannemelijk is dat door de 'windrechten' er in het gebied ten westen (=in de richting van het plangebied) geen of weinig ontwikkeling werd toegestaan. Deze windrechten vervielen na de sloop van de molen in 1958, en is de ontwikkeling van panden langs de Didamseweg naar het westen toe, mondjesmaat tot stand gekomen. Pas in het laatste decennium van de 20^e eeuw is er daadwerkelijk sprake van een aaneengesloten lintbebouwing aan beide zijden van de Didamseweg. Ten zuiden van het plangebied is tenslotte de wijk Hessenveld, de meest recente uitbreidingswijk van Wehl ontwikkeld. Langs de Didamseweg zijn begin 21e eeuw recentelijk een aantal statige herenhuizen gebouwd.

2.3 Archeologische waarden

In het plangebied zelf heeft op het zuidelijk gebied grenzend aan de Didamseweg, archeologisch onderzoek plaatsgevonden in het kader van grondwerkzaamheden voor het tracé van de waterleiding. Binnen een straal van 500 m rond het plangebied zijn diverse archeologische waarnemingen bekend, vondstmeldingen en onderzoeksmeldingen opgenomen in Archis (II), aangevuld met gegevens van de archeologische werkgroep Wehl (Koster, 2012).

Tabel 2: Waarnemingen, Vondsten en Onderzoeken <500m rondom het plangebied (bron: Archis/Koster, 2012))

	CAA-nr.	Ligging t.o.v. plangebied	Vondsten	Periode
Onderzoek	21754	122 m NO	Aanleiding is bouwwerkzaamheden Didamseweg 28a. Selectieadvies: Proefsleuvenonderzoek uitvoeren als dieper wordt gegraven dan 50cm –MV. Uiteindelijk is dit proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.	
Onderzoek	14982	Op zuidwestelijk plangebied	Aanleiding is grondwerkzaamheden voor tracé drinkwaterleiding. Selectieadvies: Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek is geadviseerd dat ter plaatse van het tracé waar middelhoog tot hoog is gewaardeerd er een booronderzoek moet plaatsvinden. Deze moet worden uitgevoerd met een dichtheid van 50 m tussen de boringen over de hartlijn van het tracé daar waar archeologische indicatoren zijn aangetroffen moet dit worden verdicht tot 25 m tussen de boringen.	
Onderzoek	30018	259 m ONO	Aanleiding is bouwwerkzaamheden Medisch kwartier. Selectieadvies: Het onderzoek heeft aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van waardevolle archeologische resten in het plangebied, die op basis van hun fysieke en inhoudelijke kwaliteit als behoudenswaardig zijn gekenmerkt. De vindplaats omvat een gebied van ca. 1,3 ha. Wanneer behoud van archeologische resten in situ niet gewaarborgd kan worden is vervolgonderzoek noodzakelijk in de vorm van een opgraving. Dit vervolgonderzoek is inmiddels afgerond. Hier is een gedeelte van een nederzetting uit de eerste en tweede eeuw na Chr. gevonden. Ten noorden van dit perceel wordt een flinke concentratie ijzerslakken verwacht. Nol Tinneveld maakte er in de jaren vijftig melding van. De exacte locatie is nog niet bekend doordat de meeste percelen als weiland worden gebruikt en zelden of nooit d.m.v. veldverkenning zijn belopen.	
Onderzoek	37520	259 m ONO	Aanleiding is bouwwerkzaamheden Medisch kwartier/ Norman Belvealstraat. Selectieadvies nvt. Het betreft een Archeologische opgraving waarbij de resultaten als waarnemingen (430017, 426449) en vondsten (413695, 416289) zijn gedocumenteerd. Zie aldaar in deze tabel.	
Onderzoek	3464	471 ZO	Aanleiding is bouwwerkzaamheden voor Zorgcentrum Oldershove. Selectieadvies: De resultaten laten een nederzetting zien met redelijk welvarende inwoners vanaf de 2 ^e tot en met de 6 ^e eeuw na Chr. Uit de tijd daarna zijn vondsten geborgen uit het esdek, dat in de loop van de	

			<p>Middeleeuwen is ontstaan. Het zwaartepunt van de bewoning lijkt te liggen in de 3^e en 4^e eeuw. Vondsten uit latere perioden zijn vrijwel alleen teruggevonden in het esdek. Het nederzettingsgebied breidt zich mogelijk uit van het Hessenveld in het westen tot de Meidoornstraat in het noordoosten. Oldershove ligt er precies middenin. In de Late Romeinse tijd bestonden contacten met het Romeinse Rijk in het zuiden. In de Vroege Middeleeuwen was er contact met noordelijker streken. Opgraving van deze lokatie is al gedaan.</p>	
Onderzoek	14954	489 m ZO	<p>Aanleiding is bouwwerkzaamheden Koningin Wilhelminastraat. Selectieadvies: Vervolgonderzoek d.m.v. proefsleuven</p>	
Onderzoek	17092	489 m ZO	<p>Aanleiding is bouwwerkzaamheden Julianastraat. Selectieadvies: Op grond van de resultaten van het karterend booronderzoek wordt aanbevolen de bodemingrepen dieper dan 75 cm -Mv archeologisch te laten begeleiden zodat eventueel aanwezige archeologische resten gedocumenteerd kunnen worden. Ondiepere bodemingrepen kunnen zonder beperkingen worden uitgevoerd.</p>	
Waarneming	7461	155 m Z	Keramik Pingsdorf geelwitbakkend	Middeleeuwen Laat A: 1050 - 1250 nC tot Middeleeuwen Laat A: 1050 - 1250 nC
			Keramik Kogelpot	Middeleeuwen Laat A: 1050 - 1250 nC tot Middeleeuwen Laat A: 1050 - 1250 nC
Waarneming	32535	368 m ZZO	Waterput met aardewerk	Bronstijd laat: 1100 - 800 vC tot IJzertijd vroeg: 800 - 500 vC
			Resten ijzer- en bronsbewerking: ovenresten, oven- en smeedslakken, etc.	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC tot Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC
			Grondspoor/grondverkleuring	Romeinse tijd midden B: 150 - 270 nC tot Romeinse tijd laat: 270 - 450 nC
Waarneming	425704	221m NNW	Paalgat/paalkuil	IJzertijd: 800 - 12 vC tot IJzertijd: 800 - 12 vC
			Kuil	IJzertijd: 800 - 12 vC tot IJzertijd: 800 - 12 vC
			Aardewerk, handgevormd (2 kleine kruimels)	IJzertijd: 800 - 12 vC tot IJzertijd: 800 - 12 vC
Waarneming	3409	342 m N	IJzer Slak	IJzertijd: 800 - 12 vC tot Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
Waarneming	430017	259 m ONO	Aardewerk, gedraaid	Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC tot Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
			IJzer Slak	Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC tot Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
			Maalsteen:ligger/loper Tefriet/basaltlava	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC tot Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
			Bot, Crematieresten	IJzertijd: 800 - 12 vC tot Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
			IJzer, een beslag en een boekbeslag	Nieuwe tijd: 1500 - 1950 tot Nieuwe tijd: 1500 - 1950
			Aardewerk, handgevormd	IJzertijd laat: 250 - 12 vC tot Romeinse tijd vroeg: 12 vC - 70 nC
			Kuil	Middeleeuwen: 450 - 1500 nC tot Middeleeuwen: 450 - 1500 nC
Waarneming	426449	259 m ONO	IJzer Slak	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC tot Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
			Aardewerk, handgevormd	IJzertijd: 800 - 12 vC tot Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
Waarneming	408020	454 m OZO	Aardewerk, handgevormd	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC tot Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC
			Aardewerk, ondetemineerbaar	Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC tot Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC
			Aardewerk, handgevormd	Neolithicum: 5300 - 2000 vC tot IJzertijd: 800 - 12 vC
Waarneming	7457	464 m NO	Proto-steengoed	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC tot
			'BIJNASTEENGOED XIV'	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
			Grijsbakkend gedraaid	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC tot

Project : Bureauonderzoek Archeologie Plangebied Didamseweg 30 Wehl, gem. Doetinchem
 Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/20120278

			aardewerk 'GRIJS XIV-XV'	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
			Grijsbakkend gedraaid aardewerk 'BLAUWGRIJS'	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC tot Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
			Pingsdorf geelwitbakkend 'PINGSDORF XVIII' (!!! RP)	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC tot Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
			Aardewerk 'GEDRAAID RADSTEMPEL'	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC tot Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
			Kogelpot	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC tot Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
			Aardewerk, GEDRAAID KAROL'	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC tot Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC
			Aardewerk, gedraaid	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC tot Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC
			Grijsbakkend gedraaid aardewerk 'BLAUWGRIJS XII-XIII'	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC tot Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
			Pingsdorf geelwitbakkend, 'PINGSDORF XI-XII'	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC tot Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC
			Steengoed STEENGOED XIV-XV'	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC tot Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
			Huneschans aw. (beschilderd/radstemp)	Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC tot Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC
			'PROTOSTEENGOED XIII'	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC tot Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
Vondsten	413695	259 m ONO	Aardewerk, handgevormd	IJzertijd: 800 - 12 vC tot Romeinse tijd vroeg: 12 vC - 70 nC
			Daklei/leisteek dakbedekking	Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC tot Nieuwe tijd: 1500 - 1950
			Metaal Slak	Bronstijd: 2000 - 800 vC tot Nieuwe tijd: 1500 - 1950
			Badorf aardewerk	Middeleeuwen vroeg C: 725 - 900 nC tot Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC
			Steen	Paleolithicum: tot 8800 vC tot Nieuwe tijd: 1500 - 1950
			Steengoed geglazuurd:kan	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC tot Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
			Maalsteen:ligger/loper Tefriet/basaltlava	IJzertijd: 800 - 12 vC tot Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
			Bot	Bronstijd: 2000 - 800 vC tot Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
			Metaal	Nieuwe tijd: 1500 - 1950 tot Nieuwe tijd: 1500 - 1950
			Aardewerk, handgevormd	Bronstijd: 2000 - 800 vC tot Nieuwe tijd: 1500 - 1950
			Bot, menselijk crematieresten	Bronstijd: 2000 - 800 vC tot IJzertijd: 800 - 12 vC
			Keramiek Kogelpot	Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC tot Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
			Hutteleem/verbrande leem	Bronstijd: 2000 - 800 vC tot Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
			Grijsbakkend gedraaid aardewerk	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC tot Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
Vondsten	416289	259 m ONO	Hutkom (2/4/6 palig)	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC tot Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
			Waterput/waterreservoir	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC tot Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
			Maalsteen:ligger/loper	Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC tot Romeinse tijd midden: 70 - 270 nC
Monument	4726	464 NO	Terrein met sporen van bewoning (scherven) uit de Late Middeleeuwen.	Middeleeuwen vroeg: 450 - 1050 nC tot Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC

2.4 Archeologisch verwachtingsmodel

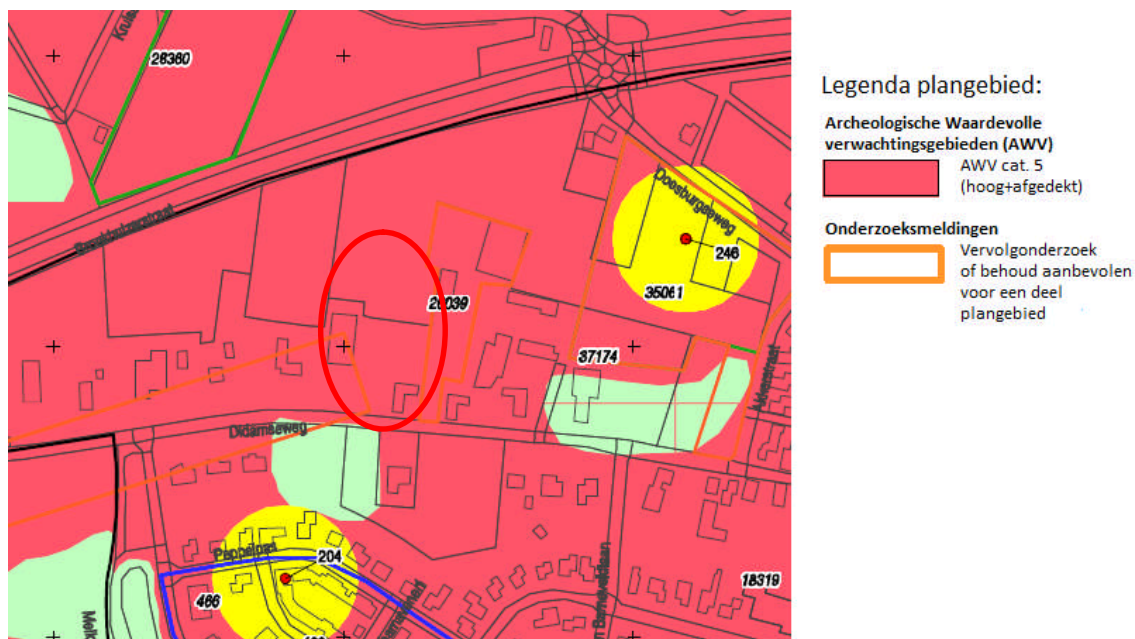
Op grond van de bekende geologische, landschappelijke, aardkundige, archeologische en historische gegevens in en rond het plangebied kan de archeologische verwachting worden bepaald. De archeologische verwachting van het plangebied conform Archeologische verwachtingenkaart 2010 van de gemeente Doetinchem is in de navolgende tabel opgenomen.

Dekzandlandschap	Verwachting	beleidsadvies
dekszandhoogten en -ruggen met een plaggendek	Hoog. Eventuele archeologische resten afgedekt door een plaggendek, waarschijnlijk goed geconserveerd.	Bij bodemingrepen dieper dan 40 cm -Mv of dieper dan de bekende bodemverstoring en bij plangebieden groter dan 100m ² vroegtijdig inventariserend archeologisch onderzoek.
	Tevens ligt over het zuidelijk deel van het plangebied een conclusie uit een onderzoeksmelding	Vervolgonderzoek of behoud aanbevolen voor een deel van het gebied.

Door de relatieve hoge ligging op de dekzandrug of -kop in het landschap is het plangebied geschikt voor bewoning vanaf de prehistorie. Het onderzoeksgebied, gelegen net ten westen van het centrum van Wehl ligt in een gebied met dekzandruggen en -koppen met plaggendek waarop vanaf de Middeleeuwen oude landbouwgronden (esdekken) zijn aangelegd.

Geconcludeerd kan worden dat er sprake is van een relatief oude ontginning. Het merendeel van het plangebied was tot circa 1960 in gebruik als bouwland. Hierna heeft er een geleidelijke invulling van het gebied plaatsgevonden, waarbij diverse schuren en loodsen zijn gebouwd. De bebouwing aan de Didamseweg heeft zich geleidelijk in westelijke richting uitgebreid.

Geschat wordt dat de bodemopbouw aan de zuidzijde van het plangebied ter plaatse van de aanwezige loods en erfverharding deels verstoord zal zijn. Omdat archeologische resten in het plangebied vermoedelijk afgedekt zijn door een plaggendek van 50cm of meer, kunnen diepere bodemlagen intact zijn gebleven. Het noordelijk deel is waarschijnlijk niet verstoord. De waarnemingen in Archis (zie tabel 2) tonen aan dat er in de omgeving al vanaf de prehistorie menselijke aanwezigheid is geweest. Door de goede afdekkende werking van het aanwezige esdek kan een eventuele vindplaats ter plaatse nog gaaf in de ondergrond aanwezig zijn. De waarnemingen bevestigen het continuüm van menselijke activiteiten door de jaren heen.

Afbeelding 8: Gemeente Doetinchem deel Archeologische waardenkaart 2010 (RAAP, 2010), plangebied in rode cirkel

Tabel 3: Archeologische verwachting plangebied

Periode	Verwachte vindplaatstypen	Verwachte grondlaag (diepte)
Late Middeleeuwen - Nieuwe Tijd	oude akkers, sloten, ontginningssporen, oude zandpaden	in of direct onder de oude akkerlaag
Romeinse Tijd - Vroege Middeleeuwen	Nederzettingsterreinen, begravingen, resten van smeedhaarden, meilers, slakkendumps	direct onder de oude akkerlaag
Bronstijd - IJzertijd	Nederzettingsterreinen, urnenvelden, resten van smeedhaarden, meilers, slakkendumps	BC-horizont en top van de C-horizont
Mesolithicum-Neolithicum	Nederzettingsterreinen, jachtkampen,	Top van de C-horizont
Paleolithicum	Losse strooiingen van vuurstenen artefacten van bij ontginning verstoorde vindplaatsen	

3 Conclusie en aanbeveling

Op grond van de bestudeerde bronnen kan geconcludeerd worden dat het plangebied een hoge trefkans heeft op archeologische resten uit de periode van het Paleolithicum tot en met de Nieuwe Tijd. Het merendeel van de vondsten in de directe omgeving van het plangebied is afkomstig uit de Romeinse Tijd tot en met de Middeleeuwen.

Het plangebied heeft een hoge archeologische verwachting op de beleidsadvieskaart van het "Land van Wehl". Conform de richtlijnen van gemeente Doetinchem geldt een onderzoeksvrijstelling voor bodemingrepen tot een diepte van 40 cm -Mv en een omvang tot 100 m². Omdat de ontwikkeling (7.100m²) groter is dan de vrijstellingsgrens dient er verkennend archeologisch onderzoek (karterende fase) uitgevoerd te worden. Dit onderzoek volstaat voor het toetsen van de archeologische verwachtingswaarde.

Hiervoor zijn door de gemeente en de Regionaal Archeoloog richtlijnen opgesteld. In relatie tot de oppervlakte van de ontwikkeling dienen er in totaal 14 boringen verspreid over het plangebied te worden gezet. De diameter van de boringen is 15 cm en de boorkernen moeten worden uitgezeefd over een maaswijdte van 4 mm. De boringen worden volgens een driehoeksgrid geplaatst en doorgezet tot 25 cm in de ongeroerde grond. De boorkernen worden (bij los gepakt zand) gezeefd over een metalen zeef met een maaswijdte van 4mm en onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals scherven aardewerk, vuursteen, botfragmenten, fosfaten en houtskoolresten. De boringen worden ingemeten ten opzichte van het maaiveld. Op grond van de onderzoeksresultaten van het verkennend booronderzoek (karterende fase) zal bepaald worden of nader onderzoek (proefsleuvenonderzoek) noodzakelijk is of niet.

Verder dient te allen tijde bij het afgeven van een omgevingsvergunning de wettelijke meldingsplicht (ex artikel 53 Monumentenwet 1988) kenbaar te worden gemaakt, om het documenteren van toevalsvondsten te garanderen: "*Degene die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak vindt waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is (in roerende of onroerende zin), meldt die zaak zo spoedig mogelijk bij onze minister*". Deze aangifte dient te gebeuren bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in Amersfoort. Het verdient aanbeveling ook de verantwoordelijk ambtenaar van de gemeente Doetinchem (mw. drs. Y. van Tienen) hiervan per direct in kennis te stellen.

De resultaten en aanbevelingen uit het bureauonderzoek dienen te worden getoetst en onderschreven door Het bevoegd gezag, gemeente Doetinchem (mevrouw drs. Y. van Tienen) en diens adviseur, de Regionaal Archeoloog van Regio Achterhoek (drs. M.H.J.M. Kocken).

Gebruikte literatuur

Aa, A.J. van der, 1839–1851. *Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden, bijeen gebracht door A.J. van der Aa, onder medewerking van eenige Vaderlandsche Geleerden*. Gorinchem.

AHN, 2008. *Actueel Hoogtebestand Nederland*

ANWB, 2004. *Topografische Atlas Gelderland. Schaal 1:25.000*. Amsterdam.

Bakker, H. de & J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland; de hogere niveaus*. Wageningen.

Berendsen, H.J.A., 2005. *Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's*. Assen

Berendsen, H.J.A., 2008. *De vorming van het land, inleiding in de geologie en de geomorfologie*. Assen (Fysische geografie van Nederland).

Koster, A., 2012; *Schriftelijke beoordeling en aanvulling op het conceptrapport Bureauonderzoek Archeologie Didamseweg 30 te Wehl, v. 1.0*. E-mailcorrespondentie.

Kuipers S.F., 1991. *Bodemkunde*, Culemborg

Oosterhout, F. van, 2010; *Archeologische Monumentenzorg in de kernen Wehl en Gaanderen, Gemeente Doetinchem, Toelichting op de archeologische waarden- en verwachtingskaart en beleidskaart*, RAAP-rapport 2057, Weesp.

ROBAS Producties, 1990. *Historische Atlas Gelderland. Chromotopografische Kaart des Rijks, schaal 1:25.000*. ROBAS Producties, Den IJp.

Scholte Lubberink, H.B.G., 1997. *Gemeente Doetinchem: landelijk gebied en stadskern: archeologische inventarisatie en verwachtingskaart*. RAAP-rapport 293. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Amsterdam

Provincie Gelderland, 2009. *Belvoir 3 Cultuurhistorisch beleid 2009-2012. Investeren in het verleden is werken aan de toekomst*. Provincie Gelderland. Arnhem.

Stiboka / Rijks Geologische Dienst, 1983. *Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000*, Wageningen.

Stiboka / Rijks Geologische Dienst, 1977. *Toelichting op de legenda van de geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000*, Wageningen en Haarlem.

Stiboka, 1976. *Bodemkaart van Nederland 1:50.000 en toelichting op de bodemkaart*, Wageningen.

Tol, drs. A., 2006. *Leidraad inventariserend veldonderzoek Deel: karterend booronderzoek, 30 maart 2006 vastgesteld door het CCvD Archeologie*, Gouda.

Van Straten, K.C.J., 2006: *Plangebied Land van Wehl, gemeente Doetinchem; archeologisch vooronderzoek" een archeologische verwachtingskaart (bureauonderzoek)*. RAAP-rapport 1420, Amsterdam.

Wynia, S.L. & Prins, J. 1997. *Contacten met het Romeinse Rijk*. In Alex Koster & Simon Wynia (Eds.), *Kruuskes met as* (pp. 45-50). Wehl.

Project : Bureauonderzoek Archeologie Plangebied Didamseweg 30 Wehl, gem. Doetinchem
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/20120278

Geraadpleegde websites:

www.archis.nl; voor informatie over waarnemingen, vondsten, onderzoeken en GWT

www.kich.nl; voor informatie historische kaart 1900

www.watwaswaar.nl; voor informatie historische kaarten

www.ahn.nl; voor informatie hoogte en coördinaten

www.dans.easy.nl voor rapporten

www.liemersverleden.nl voor achtergrondinfo over Wehl

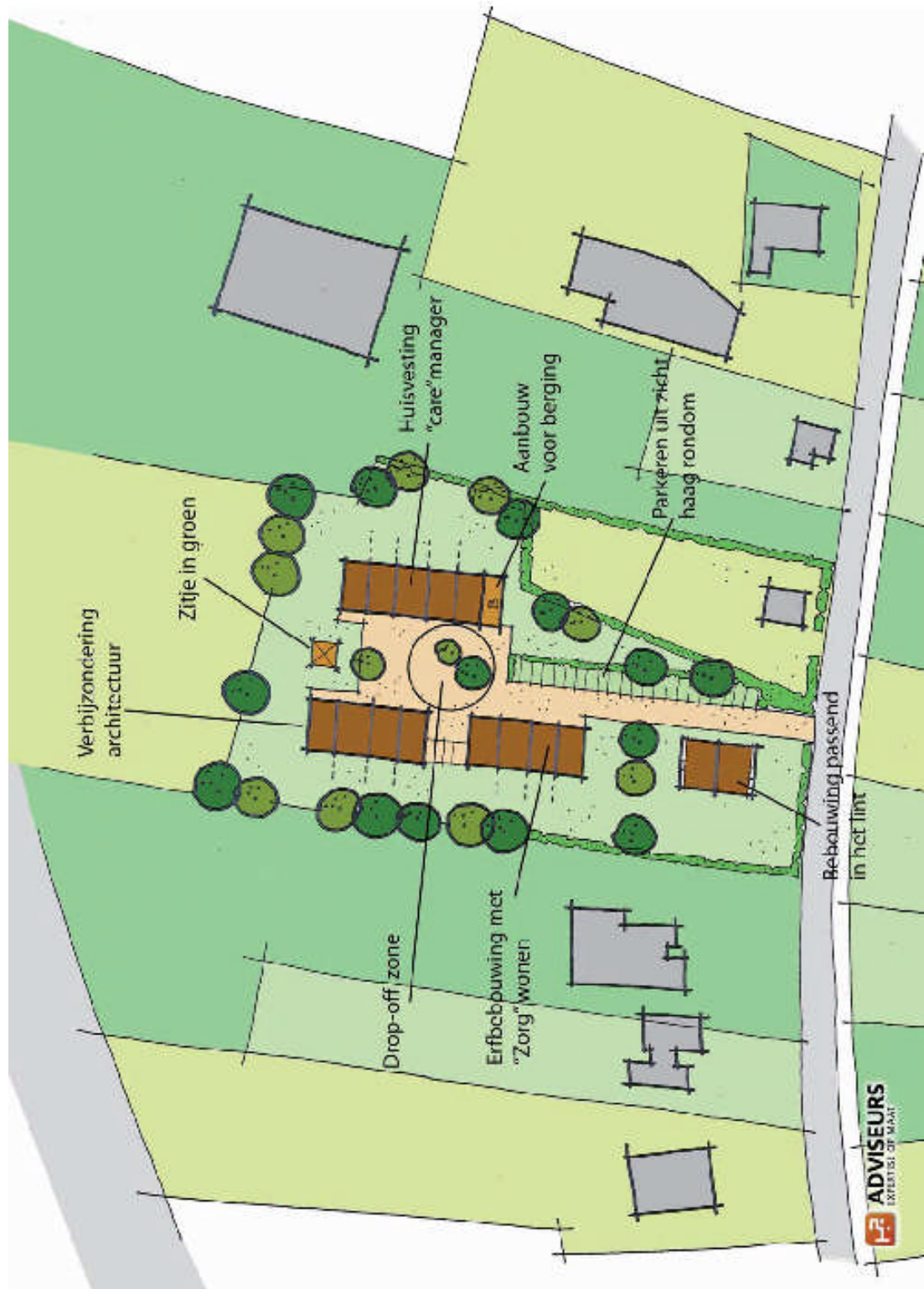
Project : Bureauonderzoek Archeologie Plangebied Didamseweg 30 Wehl, gem. Doetinchem
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/20120278

BIJLAGEN

Project : Bureauonderzoek Archeologie Plangebied Didamseweg 30 Wehl, gem. Doetinchem
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/20120278

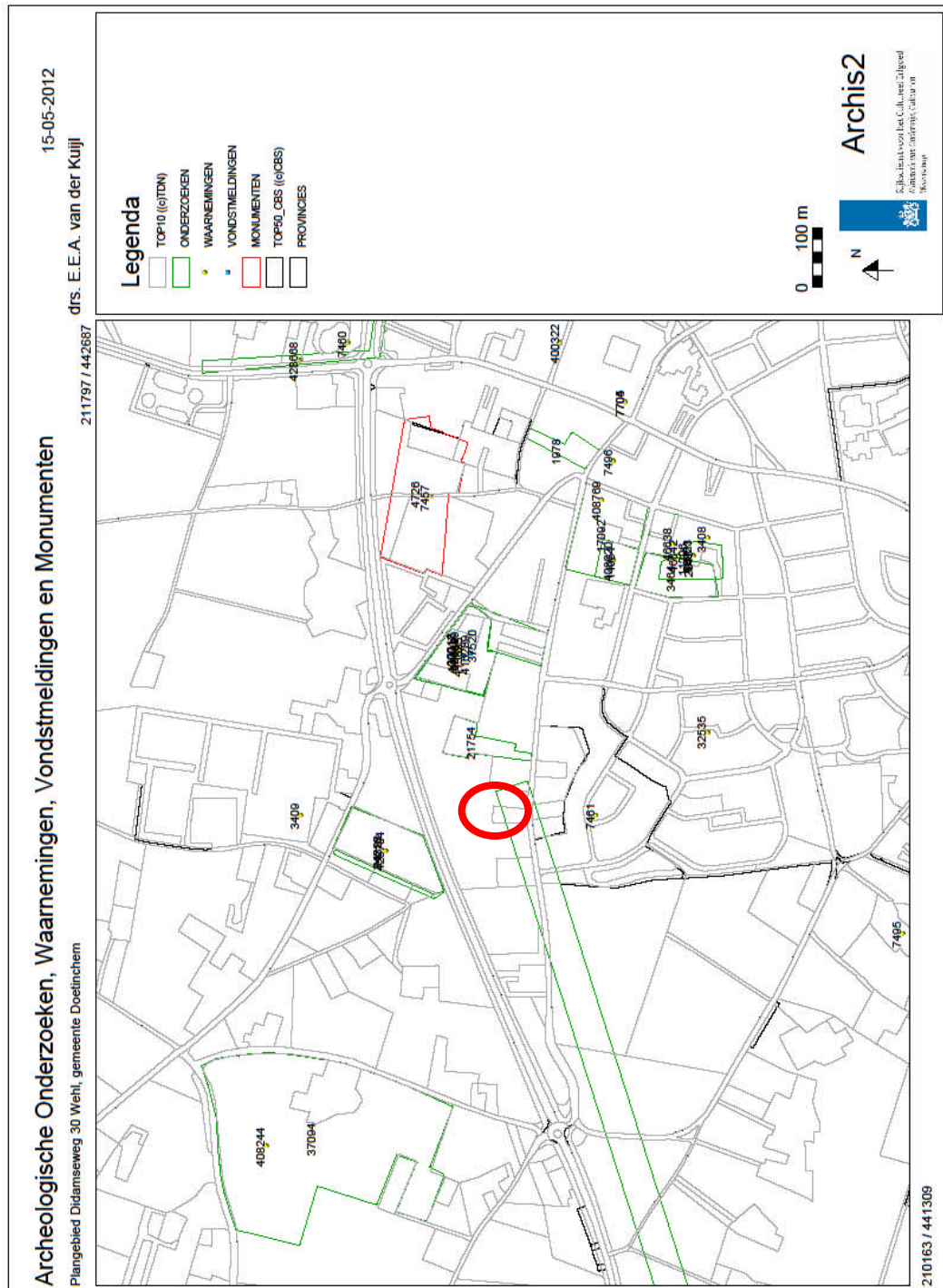
Bijlage 1: Plangebied met toekomstige situatie

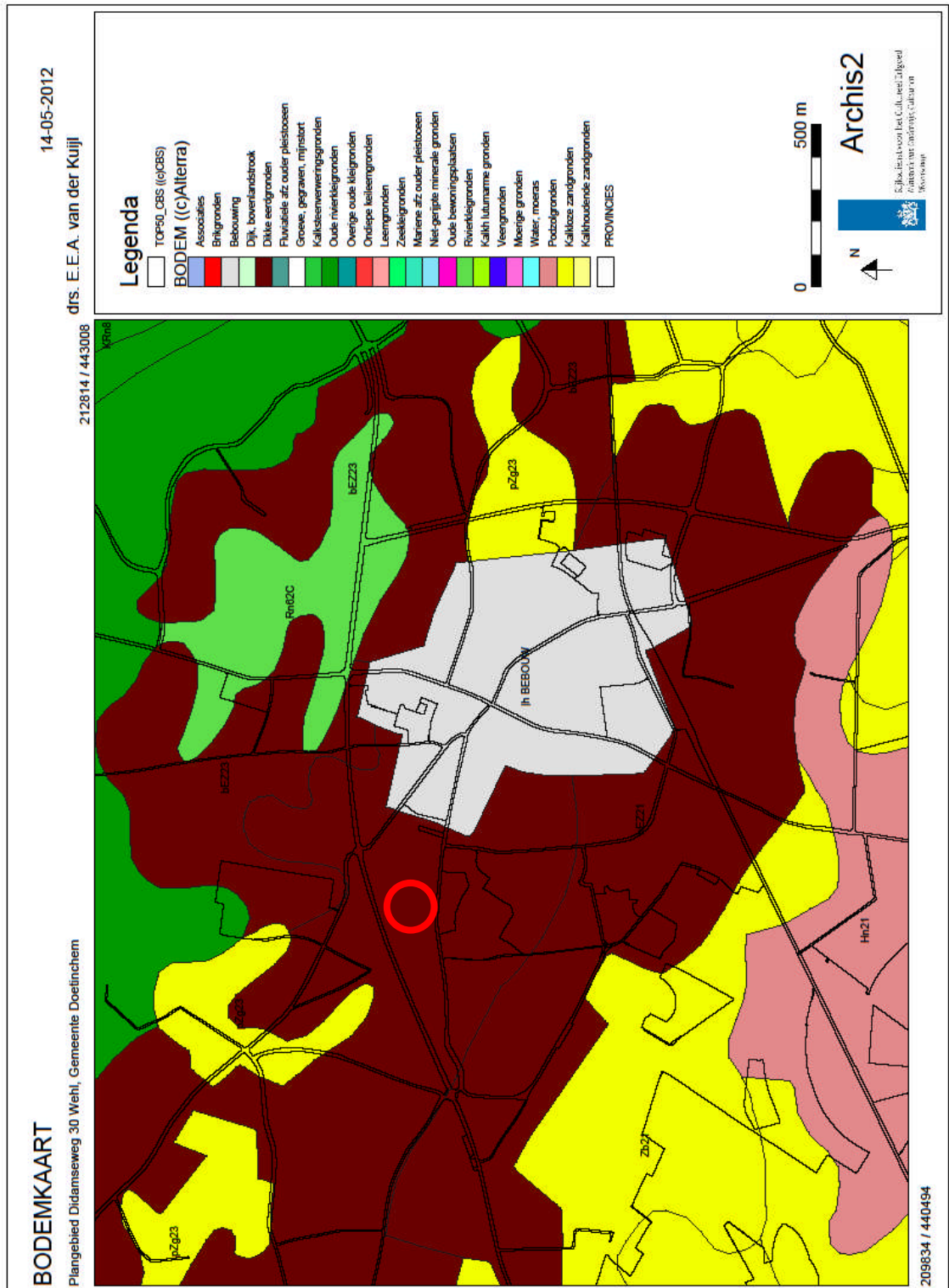

Project : Bureauonderzoek Archeologie Plangebied Didamseweg 30 Wehl, gem. Doetinchem
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/20120278

Bijlage 2: IKAW en Bodemkaart Archis2

Project : Bureauonderzoek Archeologie Plangebied Didamseweg 30 Wehl, gem. Doetinchem
Kenmerk : EKU/DIR/HAMA/20120278

Bijlage 3: Overzicht van geologische perioden en lijst met gebruikte afkortingen

A-horizont: Minnere (neus) bovengrond. Indien er uitspoeling van materiaal optreedt, heet deze uitspoelingshorizont ook wel 2-horizont.
B-horizont: Inspoelingshorizont. Een horizont waaraan door inspoeling uit een hoger liggende horizont humus, ijzer of kiebeaarddelen zijn toegevoegd.
C-horizont: Een horizont die weinig of niet verandert is door bodemvorming, de moederbodem. Men kan aannemen dat de bovenliggende, al dan niet door bodemvorming veranderde, horizonnen uit soortgelijk materiaal zijn ontstaan. Gronden met een goed ontwikkelde, donkere, humeuze bovengrond. De donkere bovengrond verschilt duidelijk van kleur met de ondergrond. In de ondergrond heeft geen duidelijke profielontwikkeling plaatsgevonden. De bovenlaag van een bodem die is ontstaan door een jarenlang gebruik als bouwland. Een esdek is bijvoorbeeld te vinden bij een enkelegrond.
Eerdegrond: Afgesloten organisch materiaal dat bezinkt en bijdraagt tot de vorming.
Esdek: Gravel voor lijfbepaving (al dan niet in een sarcofaag van hout, lood of steen).
Gyfla: Inhumalegrint.

werkelijke jaren BP	14C y	Litho-stratigrafie	Chronostratigrafie	Vegetatie	Archeologische perioden	Cultuurnamen
-1500	1000	Dunkelste III	Subfienticum		Late Middeleeuwen	
-1000		Dunkelste II			Karolingische tijd	
-500		Formels van Niwobosc			Merovingen tijd Vroege-Renaissance tijd	
-200		Dunkelste I			Late IJzertijd	Zelfen
-1000		Dunkelste 0			Midden IJzertijd	
-1500					Vroege Bronstijd	Hiersum-Draakstein
-2000			Subboreaal	loofbos	Vroege Bronstijd	Wiltalsnaud
-2500		Caalis IV			Late Neolithicum	Voortvyn Trefler Iker Kok Licht Stad Licht
-3000		Caalis III			Midden-Neolithicum	Merensbeem Licht
-3500		Caalis II	Atlantisch		Vroege-Neolithicum	Soort Barendamleek
-4000						
-4500						
-5000		Caalis I				
-6000						
-6500						
-7000						
-8000						
-9000						
-10000						
-11000						
-12000						
-13000						
-14000						
-15000						
-16000						
-17000						
-18000						
-19000						
-20000						
-21000						
-22000						
-23000						
-24000						
-25000						
-26000						
-27000						
-28000						
-29000						
-30000						

Bron: EA. WA. van, J. Sarff en P. J. Watering, 1982: Archeologie in Nederland, de tijd van het bodemarchief, Amsterdam /Amersfoort.

- Bureauonderzoek**
 Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. verkennende boringen
 Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. kortborende boringen
 Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. waarderende boringen
 Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. kortborende profielrekenen
 Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. waarderende profielrekenen
AB Archeologische Begeleiding
AMK Archeologische Monumenten Keert
IKAW Indicatieve Kaart Archeologische Waarden
ROB Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed Bodemonderzoek
ARCHIS Archeologisch Informatie Systeem
BP Before Present
CAA Centraal Archeologisch Archief
GLG Gebieds- en Landgebruik Grontwatervanstand
GHG Gemeenschappelijke Hoogste Grondwaterstand
MV Meetveld
NAP Nieuw Amsterdams Peil
RGD Rijks Geologische Dienst
STIBOUA Stichting Bouw Kennis

Periode	Soort	Soort	Soort
Paleolithicum: tot 8000 vC	PALEO	vroeg: 900 - 600 vC	IJZ
	PALEOV	vroeg: tot 300.000 C14	PALEOV
	PALEOM	midden: 500 - 250 vC	IJZM
	PALEOL	laat: 250 - 12 vC	IJZL
	ROM	Romaanse tijd: 12 vC - 480 nC	ROM
	ROMV	vroeg: 12 vC - 70 nC	ROMV
	ROMVA	vroeg A: 12 vC - 25 nC	ROMVA
	ROMVB	vroeg B: 25 - 70 nC	ROMVB
	ROMVA	midden A: 70 - 160 nC	ROMVA
	ROMVB	midden B: 150 - 270 nC	ROMVB
Neolithicum: 5000 - 2000 vC	NEO	laat: 270 - 450 nC	ROML
	NEOV	laat A: 270 - 350 nC	ROMLA
	NEOVA	laat B: 350 - 450 nC	ROMLB
	NEOVV	Middelste eeuw: 450 - 1500 nC	XME
	NEOM	vroeg: 450 - 1050 nC	VME
	NEOMA	vroeg A: 450 - 525 nC	VMEA
	NEOMB	vroeg B: 525 - 725 nC	VMEB
	NEOMC	vroeg C: 725 - 900 nC	VMEC
	NEOLA	vroeg D: 900 - 1050 nC	VMED
	NEOLB	laat: 1050 - 1500 nC	VME
Bronstijd: 2000 - 800 vC	BRONS	laat A: 1050 - 1250 nC	LMEA
	BRONSV	laat B: 1250 - 1500 nC	LMEB
	BRONSM	Nieuwe tijd: 1500 - heden	NTA
	BRONSM	A: 1500 - 1650 nC	NTA
	BRONSM	B: 1650 - 1850 nC	NTB
	BRONSM	C: 1850 - heden	NTC
	BRONSL	Onbekend	NTX
	BRONSL		NTX
	BRONSL		NTX
	BRONSL		NTX
IJzertijd: 800 - 12 vC	IJZ		NTX
	IJZ		NTX
	IJZ		NTX
	IJZ		NTX
	IJZ		NTX
	IJZ		NTX
	IJZ		NTX
	IJZ		NTX
	IJZ		NTX
	IJZ		NTX

Soort	Soort	Soort	Soort
Metaalvoorwerpen	MBR	Bronzen	SDA
	MAU	Bronzen	SEF
	MFE	Dijbees / rijkdom / diertek / diertek	SDI
	MCI	Gilt	SGI
	PIB	Graniet / gneis	SGR
	MME	Jasdeelt / neeriet	SJA
	MXK	Kalk (steen)	SKA
	MSN	Leisaan	SLE
	MAG	Marmor	SMA
	OTR	Oter	SOK
Organisch	ODB	Steen	SXX
	OMG	Teffre / basaltlava	STE
	OXB	Tuifteen	STU
	OOG	Vuursteen	SJU
	ODH	Zandsteen / kwartsiet	SZA
	OPH		XXX
	ODI	Onbekend	XXX
	OOI	Niet van toepassing	---
	ODL		---
	OXL		---
Organisch, dierlijk	ODX	Glas	GLS
	ONX	Keramiek	KER
	OPX	Slak	SLAK
	ODS		---
	OTS		---
	OTL		---
	OTM		---
	OTN		---
	OTO		---
	OTE		---